

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felolós szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora 60 fillér. Megjelen botcuként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Becsek D. Fia** könyvnyomda

Egyesült erővel.

Székelvudvarhely, április 4.

Dr. Válcstik Ferencnek az alispáni állásra történt pályázata, — az egész vármegye azon értelmiségénél, mely mérlegelni tudja a béke érdekében hozott áldozatok jelentőségét és nem személyi sérelem, titkos irigység, boszu és kicsinyesség vezet ténykedéseiben — olyan visszhangot váltott ki az első pillanatban, mely a választás kimenetelét kétségtelemné teszi.

És erre legfőbb szükség is van. Hisz leihatalan az a kaos, ami manapság e vármegyében kavarg és nincs az a társadalmi réteg, amely meg ne szynlené az itt folyó háborut, melyet a pöffeszkedés, a kapaszkodás, a szerénytelenség és fejetlenség idézett elő és amelynek áldozata is lett, ha mindjárt önszántából is egy derék tisztviselő, ki kilencz éven át önzetlen lelkesedéssel, nemes ambícióval szolgálta a vármegyét és munkájának maradandó sikerei vannak végig az egész vonalon. Azonban megjelentek az alapostolok, akik nem a népet, de csak a maguk érdekeit szolgálják, akik voltaképpen a legsvárább önzés apostolai, kiknek ajkán frázis a közérdek, s amíg e szerencsétlen vármegyét akarták boldogítani, addig felforgatták az egész megye rendjét s beletaszították a szynlődésbe, a romlásba, a veszedelembe. Mert ők nem a népek, de a népből akartak élni s kised játékukhoz segítséget nyertek onnan, hol a tultengő ambíció, a hiúság, a féltékenység ördöge mozgatja a lelkeket.

A vármegye józan elemét, mely a harcokban nem leli gyönyörűségét, gondolkodóba, sőt rémületbe ejtették ezek a jelenségek és aggódva láttuk, hogy a vármegye még imént szilárdnak tartott békéje, az egyetértés miként bomlik fel a széthuzások, a féltékenykedések által s miként sülyed alá a közerkölcsiség és veszt el önzetlen támaszait; tűz és füstnek gözölgése hogyan semmisíti meg a legszebb alkotásokat, melyek haladást és erősödést jelentettek.

A rombolás ezen fékevesztett árja megértette e vármegye jobbravaló népével, hogy itt tulajdonképpen nem az a boldogításáról, hanem arról van szó, hogy egy embert hivatalából miképpen lehet kiemelni, arról van szó, hogy a hatalmat, a vármegye vezetését s a kormány helyi megbizottjának bizalmát miképpen lehet átjatszodni?

Azonban hiábavalónak bizonyult minden intelem; a nép belátta igazunkat, — és ment a batalom parancsszava után, mely teleszájjal hirdette, hogy a béke akadályát Damokos Andor dr. személye képezi. És amikor azt látta Damokos Andor, hogy ehhez a tréfához komoly arcot csinálnak, amikor látta azt, hogy az őh nép ilyen irányban preperáltatik és látta azt, hogy az imént vallott meggyőződés miként kerül sutba és lesz a kiadott parancs ur a lelkiismeretek fölött: akkor fordított egyet a dolgon s hogysen tápot nyujtson az üres okvetetlenke-

désnek, a jelöléstől visszalepelt s pályázatát csak a nyugdíj szempontjából adta be.

Igy jutottunk el ahhoz a ponthoz, hogy azok, akik a vármegye közigatását előbbre helyezik minden jogos és jogosulatlan magánérdeknek, annak vezetését olyan férfi kezébe kívánták letéve látni, akinek személye garanciát nyujt arra, hogy a megyei fejetetejére állított közállapotok orrosolva lesznek, a szemét, a dudva, az erkölcsatlenség, megbizhatatlanság gyökerében kiirtva s a vármegye ráléphet a békés és alapos haladás útjára. Erre pedig garanciát láttak a Válcstik Ferenc dr. személyében, aki kérésükre az alispáni állásra pályázatát be is adta.

Nem mérlegeljük azt az anyagi áldozatot, melyet Válcstik Ferenc ezen ténykedésével vármegyéje iránt hoz, csak azt a tényt rögzítjük meg újra e helyen, hogy Udvarhelyvármegye ő benne megtalálta azt a férfit, a kiből a jóakarat mellett megvan az erős kitarítás, politikai és erkölcsi súly, meg a *képesség* is arra, hogy helyeállítja a politikai életnek immár mindenfelől visszakívánt rendjét; aki megáll szemben a vesztegető csábítással és a fenyegető erőszakkal, aki az alkotmány dicsősége védelmében kockára tette nemcsak jövőjét, hanem egész ekzsztenciáját s kész volt inkább helyét elhagyni, hogysen a törvénytelen önkénynek szolgálatába álljon; aki harcra kész és edzett embernek bizonyult a háboruban, az alkotmány és szabadságnak védelmében, — munkabíró, tevékeny férfinak a békében, amikor szeretettel munkálkodik a közállapotok javításán és aki hivatva van valóban azt a közigatgatást megteremteni, amelynél a tisztviselő szereti a népet; kinek a közigatgatás ellenőrzésében kifejtett évtizedes erderegges munkássága biztosítékot nyujt arra, hogy a közigatgatás nagy feladatai iránt érzékkel bír; akinek buzgalmától, erélyétől, okos eljárásától sikert lehet várni a rend helyreállításának nehéz munkájában s a választási zavarok okozta mulasztások gyors pótlásában.

Várjuk a megyei közélet legjobbjainak, bármi párthoz tartozzanak is, sürgős akcióba szállását, hogy e megkívánt vármegye minden halogatás nélkül ne csak hivatalba ülő, avagy mindig kortes uton levő embert, hanem erőteljes és bizalommal övezett vezért kapjon.

Megyénk főispánját és pártjait hassa át az a meggyőződés, hogy a főnálló súlyos helyzetben csak az érzéseknek és elhatározásoknak teljes, meleg harmoniája biztat sikerrel a megye boldogulását illetőleg. Tegyük félre azokat az elemeket, akik az érzések és elhatározások közleledésének útját állják: a hivatatlan kotnyeleskedőket, a nagyképu pözdöröket, az üres okvetetlenkedőket és erőszakoskodókat. Biztosítsanak szabad utat e megye természetes érzéseinek és az új Diogenes: Udvarhelyvármegye, rátalál a

magya emberére: Válcstik Ferenc dr. ra, a megye pedig nem csuszik tovább a gazdasági, politikai és erkölcsi züllés lejtőjén. Törekedjünk mindnyájan a megye belpolitikai életének biztosítására; törekedjünk egyesült erővel arra, hogy főispán és vármegye egyetlen erővé forrjon össze, hogy imponáló erővel elfoglalhassuk azt a pozíciót, amely minket a székelv megyék közt joggal megillet és amelyet e vármegyék belső civalkodás folytán kezdenek üresen hagyni. Egyiséget, egységet és egységet ennek a vármegyének; pártjai legyenek olyanok, mint az ujjak a kézu, amelyek ha szorosán egymáshoz szorulnak, ököl lesz belőlük, amivel, ha kell, sujtani is képes.

Ez a mi ideálunk s ezt látjuk mi elérni a Válcstik Ferenc dr. megválcstásával, kit támogatni, — ha a közigatgatás megbizhatóságában, tisztességében még bizni tudunk és annak megerősítését életszükségnek tartjuk — az egész vármegye minden fiának kötelessége. Mert hova forduljunk és mibe bizzunk e zürzavar közepette, ha nem a magunk lelkiismeretes gondjában és nem a magunk józan gondolkodásában és elhatározó képességében. Ennek a vármegyének politikája most, midőn jövendő sorsáról van szó, egységes kell legyen és egységes voltában más nem lehet, mint minden félreértéstől, félremagyarázástól és elferdítéstől ment elhatározás.

És most, amidőn a választástól csak napok választanak el, erős a meggyőződésünk, hogy a vármegye józanul gondolkodó és mérlegelő közönsége egyértelműleg támörül Dr. Válcstik Ferenc mellett, ki békességet, előrehaladást van hivatva teremteni e vármegyében.

Dr.

Politikai jegyzetek.

Székelvudvarhely, április 4.

A képviselőház mindennapos zajos jelenetei eltérítik most a figyelmet attól, a mi a politikában tulajdonképpen történik. A felületes szemlélő azt hiszi, hogy nincs ma nevezetesebb kérdése a politikai világnak, mint a házszabályrevízió. Holott a dolog tulajdonképpen úgy áll, hogy akármilyen viharos jelenetek folyanak is le a házban, akárhogyan zugjon is minden oldalról a szenvedély, a házszabályrevízió ma elintézt ügy, érvényessége minden kétségen felül áll és legfeljebb az lehet kétséges, hogy a részletes vita ma-holnap, avagy két hét múlva fejeződik-e be.

A politika megítélésénél tul kell látni a napi eseményeken. És annak, a ki ezeket tul lát, annak szemében megnövekedik sok pillanatnyilag kicsinynek látszó dolog jelentősége.

Kétségen kívül áll például, hogy ha nem is a közel napokban, de bizonyos idő, talán nem nagyon nagy számú hét múlva sokat fogják emlegetni Kossuth Ferencz bécsi audienciájának jelentőségét. A nevezetes kihallgatás után egyelőre semmiféle szenzáció nem támadt. Ez természetes. A kormánynak, első sorban Kossuth Ferencnek nem volt érdeke, hogy ilyen szenzációt felidézzon, a közvélemény pedig nem talált hozzá elegendő táplálékot.

De minden különös külső hatás nélkül is bizonyosra lehet venni, hogy a bécsi kihallgatás a nemzet jövőjére nézve döntő elhatározások történtek. A jövővel kellett foglalkoznia a kihallgatásnak, nem a holnappal, a holnapután, hanem a távolabbi jövővel, a melyet már most kell megalapozni.

Akárhogyán térjenek is el a politikai vélemények, abban egyesül minden magyar ember reménye, hogy a tisztultabb helyzet szabad, független, gazdaságilag rendezett országot találjon. Ezt a nagy célt sem szolgai megalkodással, sem túlzó, nyakas okvetlenkedéssel elérni nem lehet. Hanem el lehet érni a szilárdsággal párosult bölcs mérséklettel. Szilárd megállani a nemzet jogai és javai mellett ott, a hol a törvény és az alkotmány erre megátalozhatatlan alapot nyújtanak és böcs mérceket tanúsítanak ott, a hol a mohóság, elhamarkodottság inkább ártalmasak lehetnek. Ha ezek a tulajdonságok jutottak kifejezésre Kossuth bécsi audienciáján, akkor hasznos volt ez az audiencia és igazuk van azoknak a beavartott politikusoknak, a kiknek véleménye szerint a bécsi kihallgatás gazdasági önállóságunk nevezetes lépést tett előre.

*

A politikai szemhatár, legalább látszólag, ismét tiszta. Elültek a sötét fellegek, amelyek beborulással fenyegettek és könnyen ismét végetes bonyodalmakba kergethették volna ezt a sokat szenvedett szegény nemzetet. A mi felfogásunk és véleményünk szerint ugyanis a koalíciónak mindaddig, míg azokat a feladatokat, melyeknek véghezvitelére kormányra lépésekor vállalkozott, meg nem oldotta, együtt kell maradnia, s minden ezzel ellentétes törekvés, származék bár a legnemesebb hazafiságból, könnyen megronthat mindent és sok már eddig meghozott áldozatot és fáradságot hiábavalóvá tesz. Meg vagyunk győződve arról, hogy mind azokat a kérdéseket, melyek az utóbbi időben a függetlenség pártjait izgalomba hozták, sikerülni fog közmegegyezésre megoldani.

A kormány a most tárgyalás alatt levő házszabályrevízió-javaslat elfogadását nem tette pártkérdéssé, csak hogy mivel a kormány tagjainak az a nézete, hogy a házszabályok revíziója nélkül nem lenne képes a kormányzás teendőit végezni, nem a házszabály módosítás el, vagy el nem fogadásából, hanem ebből a lehe-

tetlenségéből kifolyólag vonná le magára nézve a konzekvenciákat.

A házszabályok revíziója tehát a képviselőház szuverén, legsajátabb joga, a kormány azonban azt kívánja, hogy szigorítsa meg azokat, mert különben eredményesen munkálkodni nem tud. Akiknek alkalma volt Apponyi Albert gróf beszédjét hallani, a házszabályok revíziója mellett mondták, azok teljes megnyugvással mehetnek bele anuak megszavazásába.

Hogy ez a kormány a módosított házszabályokat a katonai követelések megszavazására akarná felhasználni, ezt lehetetlenség még csak feltételezni is!

*

A katonai kérdések szövegére hozatalát nem minden ok nélkül emlegetik mostanában annyit. A közös miniszterek tényleg kötelezték magukat az osztrák delegáció előtt arra, hogy a katonai tisztek fizetésemelésére, sőt a legénység zsoldjavitására felvett összeget a legközelebbi költségvetésbe felveszik és már májusban a delegációk elé terjesztik.

A közös miniszterek ebben megállapodtak, de nyilvánvaló, hogy a dologhoz lesz még hozzászólása Magyarországnak is. Ez az eljárás ugyanis beleütközik a király és a nemzet között létrejött megállapodásba, a mely az átmeneti időre a katonai kérdéseket kikapcsolja és biztosítja a státuszkvóvó fenntartását. Már pedig azt a státuszkvóvó megbontja a katonai tisztek fizetésemelése. A függetlenségi párt tehát joggal utasítja vissza ezt a követelést, hivatkozva a kormányzás megkezdésekor kötött megállapodásokra. A közös minisztereknek az osztrák delegációval szemben vállalt obligója tehát magyar részről legyőzhetetlen nehézségekbe ütközik. Hogy ez a nehézség válságos helyzetet is idézhet elő, az kétségtelen. Annyi bizonyos, hogy a koalíció szép számu ellenségei sietni fognak a kormányzás ez újabb, jelentékeny veszedelmét a saját előnyükre felhasználni.

Hogy a válság miképpen oldható meg, az egyelőre egy nagy kérdőjel, s hivatott körök sokat tárgyaltak már erről a veszedelmes dologról, de be kell vallani, hogy a megoldás kulcsát még nem találták meg. A magyar álláspont az, hogy nem lehet a tisztai fizetés emeléseket emelni, mert megbontásuk vele a katonai követelések státuszkvóvóját, s megbomlik a nemzeti követelmények státuszkvója is.

Szülői értekezletek.

Erdélyudvarhely, április 3.

A helybeli tanári kör folyó hó 1-én megtartott ülésén megpendítette a „Szülői értekezletek” életbevitelének eszméjét. Ennek felvetésére alapot szolgáltatott az eszme életrevalóságába vetett hit; az a hit t. i., hogy ennek az eszmének városunk szellemi életében való megtestesülése nem csupán hiu ábránd és halva született utópia. S feltevé, hogy utópistikusnak látzanék, mégis egy-egy praktikus gondolatnak lehet majd kuforrásává és kiinduló pontjává. Ezen feltevést támaszkodik arra a tényre, hogy az egyes németországi városokban „Elternabende” névvel (mert az esteli órákban voltak) megtartott ilyenféle értekezletek, nemkülönben a budapesti gyakorló gimnázium, továbbá vidéki középiskolák s különösen népiskolák részéről ezen intézmény megvalósítását célzó kísérletek beváltak. Gyümölcsözőnek bizonyultak és a nevelés munkájának két legilletékesebb tényezőjét: az iskolát és a családot közelebb hozták egymáshoz.

Család és iskola: a nemzeti műveltség alapvető tényezői; az egyén és a társadalom jövő boldogágának fundamentumai. Az a szellem, melyet a gyermek a családban és iskolában magába szív, mutatkozik majd az életbe lépő nemzedék szellemében és gondolkodásában; azt a lelki bélyeget, amelyet a gyermek érzelmi világa fejlődésének a két műhelyében nyer, magával viszi az élet küzdőterére. Ez nyilvánul jelleme kialakulásában; soha ezt levetni nem tudja. Azoknak a tanoknak és elveknél magvai, melyeket az iskola és család a gyermek benoajába hintenek, lesznek majd tudásának értékesíthető gyümölcsei illetve akaratának s egyéni elhatározásának támaszai és vezércsillagjai. Család és iskola. Mily szorosan összetartozó fogalmak, mily szervesen érintkező érékkörök oly annyira, hogy mi sem természetesebb, mint karöltve való együtt működésüknek a szűkebbesége egy és ugyanazon cél: a serdülő gyermek nevelése érdekének, lelki és testi üdvének a szolgáltatában. Mi sem természetesebb, mint az, hogy az iskola munkája és a családi nevelés az egymásra való utaltság szempontjából egymást kiegészítsék, előmozdítsák és támogassák.

S ha kérdjük, hogy a család és az iskola együttes munkája tényleg ily harmonikus-e; a két kulturális tényező kölcsön hatása valóban ily egybefolyó-e, mint amilyennek lennie kellene, sajnos, nemmel kell felelnünk. A család panaszokdika az

Adórendszerünk alapelveinek történeti fejlődése és új adóreformunk ismertetése.

Irta: *Németh Albert* m. kir. p. u. s. titkár.

(2. folytatás)

A Habsburgok uralmának meggyökerezése kezdetén az urak és birtokos nemesek is adóztak ugyan a király az állam felszaporodott terheinek a fedezésére. Ezt azonban önként tették s adózáruk, mint régebben, egy most sem szolgált praecedensül a jövőre. Sőt adómentességük kiváltsága éppen ezzel nyert újabb elismerést és későbbi időben sem csorbult. A nemesség alsóbb, ugynevezett szegényebb rétegei a curialisták, az egy telkeek, kik vagy maguk, vagy csupán szellérjeik segítségével művelték a földet s kiknek jobbágyaik nem voltak, vesztani kezdték adómentes kiváltságukat, mert az országgazdálkodást adóztatni rájuk és kiszolgáltatta őket a kincstárnak. A török uralom szervezkedésének idejében, midőn Szulejmán Budát birtokába vette, a török kormányzat a szervezéséhez szükséges fenntartási költségeket onnan vette fel, ahol éppen találta. Egész korlátlanul teremtetten meg azon pénzügyi és gazdasági segéd forrásokot, melyek uralma biztosítására szükségesek voltak. Az 1545-ik évben általános összeírást készített, melybe bejegyeztette az egész keresztény lakosság adóját és szolgálmányait; háztartásonként megállapította a teher bíró képességét és különféle jövedelmeket. Ez a munkálat szolgált alapul egy rész a királyiál a török adózás és földes uri viszony rendezésénél folytatott tárgyalásoknak. A mely község egyszer e könyvbbe került, annak kapcsát a török uralom irányában már csak a kard metshetett ketté, máskülönben adózni tartozott, amíg csak egy ember élt benne. Ez az adó sok féle volt ugyan, de két fő csoportba volt osztva; vagy az államnak vagy a török földes urnak fizetett. A földes uri tartozások pénzé számították át, és megállapították, hogy minden község milyen minimális jövedelmet nyújt földes urának. A hol az állam lett az új földes ur, ott az állami és földes uri jövedelmek a császári kincstárba folytak be. A török uralom alatt oly szoros kapocs alkottattott a török és magyar között,

hogy a gazdasági élet, az üzleti és kereskedelmi forgalom, — a török áru és iparcsikk részére — állandó helyet szerzett hazánkba, sőt Erdélyben már 1540-ben kimondotta a törvény, hogy a török pénz az oszporát (egy dénár) mindenki tartozik elfogadni. Hódításon nyugvó török uralom kirotta a terheket, de az adókötelesekre bizta, hogyau fedezik azokat. Adót a mohamedán harcos nem fizetett, őt vallása és katonai kötelezettsége kivonta a pénzbeli adózás alól, mint nyugaton a nemességét. Szulejmán roppant birtokalmából rendesen, és dusan folyt be a jövedelmek.

Az 1551. évben az állam kincstár bevételei 8.196.000 aranyat tettek. Ebből a magyar király 30.000 aranyat, Erdély 10.000-et, Ragusa 12.000-et, Moldva és Oláhország 20.000-et fizetett évi adóul.

A törökökkel folytatott hosszú harcok után következett a hosszú béke kora. Miksa uralkodása alatt a pénzügyeket Bécsbe széköló udvari kamara vezette, melynél az 1569. XXXVIII. t. c. z. szerint egy-két magyar is alkalmazást nyert. A lucrum camerae a magyar királynak most is rendes jövedelmét képezte, és az az előbb idézett törvény VI. cikke szerint minden jobbágy telok után 20 dénárban volt megállapítva, de oly módon, hogy a mikor külön subsidium ajánlott meg, ebbe a kamarai nyereség is mindenkor betudatott, míg végre e két adó nem a XVI. század végéül összeolvadt. A városok adózásában a katonai állítás és tartás kötelezettsége, valamint a takaréki fizetés mellett a census is elveszti korábbi jelentőségét, mindamellett 1848-ig nem szűnik meg, hanem csak — bár elég gyakran, elengedtetik. A subsidium a rendek megajánlása folytán volt szedhető, és amíg egyrészt a több évről szóló megajánlás nagyon gyakori, a subsidium rendesen adóvá fejlődik, mert a fontosabb városokban állandóan királyi zsoldos hadak állomásoznak, s a banderium tartás kötelezettsége alól magát kivont birtokos nemesség csapatai szintén a kincstár költségein láttattak el. Az adó megajánlása az 1537. I. és II. törvénycikkkel szorint jobbágy házaként, tehát nem egy összegben történt és pedig sokszor a nemzet erejét majdnem meghaladó összegben. Ezen állapotot a rendek is bangoztatták, midőn kiemelték azt, hogy a jobbágyok annyira nyomorult helyzetben vannak, hogy sok helyen gabona hiánya miatt makkal élnek. A subsidium majdnem állandóan 2

forint portánként, egyedül az 1569: VI. törvénycikkben van két évre a kamarai nyereséggel együtt 2 forint 50 dénár subsidium megajánlása.

Rudolf nehéz örökséget kapott Miksa királytól, különösen a pénzügyi viszonyok voltak kétségbeesetők, roppant adóság és még szerzetlenebb évi kamat uhozodott az ifjú király vállaira, 1583-ban annyi sem volt a császári pénztárakban, hogy a futórok uti költségeit fedezze. A katonai szűkegletek rohamosan emelkedtek. Ezen czímen Magyarország 1577-ben 1.667.789 forintot fizetett. Az emelkedő szükséglettel szemben a fedezet állandólag csökkent, mert egyfelől az adó nem volt állandó, hanem csak akkor fizetett, mikor a rendek megszavazták, amely évben az adó megajánlása nem volt, fedezet is csekélyebb volt; más felől a gazdálkodás kétségbeesett módon és rohamosan hanyatlott. A hol a rendek hosszabb időre szavazták meg az adót, ott azok későbbi esodések részletei magas kamat mellett előra leszámítottattak, zálogba tétettek; így Felsőmagyarországi harminczadok jövedelme évekre előre deputálva volt mindenféle hitelezések; maga Rudolf pedig milliókat vont el czéljától költséges kedvtelésekre, ékezer vásárlásokra.

Az 1593. III. törvénycikk a már előzőleg megajánlott 2 forintos subsidiumot 3 forintra emelte, az 1595. évi III. t. c. z. minden kaputól a forintot, és a kiváltságos osztály terhére pedig 6 forintot állapított meg. Az 1596. évi VI. t. c. z. portánkiut 9 forintot ajánlott meg, melyhez az első évben a nemességnek 6 forintnyi, a második évben pedig 9 forintnyi pótdója járult. Ugyancsak az 1595. évi országgyűlés újabb török hadüzenet következtében hadi udó címűde tetemes pénzügyi szavazott meg. Éppen ezen háborus idők közepette emeltott érvényre, a közteher viselés elve hazánkban. Kiterjesztett az az egy telkes nemesekre, ármlistákra, egyházi nemesekre, szabadokra, szerzetesekre, lelkészekre molnárokra, zsidókra, kereskedőkre, általában mindenekre aki nem köldulésből tengette életét. Sőt a kincstár érdeklében 1598-ban megváltoztatták a régi adóalapot és nem jobbágytelkek (porták) hanem a lakott házak szorint vetették ki az adót, még pedig oly nagy tételben, mely anokkalte egészen ismeretlen volt. Ez az adó a háboru roppant költségeit csak részben fedezte. A kincstár rendes penzforszási, a

iskolára, az iskola meg panaszt emel a családnál ellen. Egyetértés helyett kölcsönös szemrehányás. A két egymásra utalt érdekkörök között önkényesen emelt válszafalak emelkednek. Sok esetben talán az egyiknek is meg a másiknak is van jogcíme a panaszra, de általában véve nagyon tipikus a panasz és egyformák a panaszok a kriteriumai. Általában az a panasz a család részéről, hogy az iskola túlterhelést ró a gyermekre, hogy az iskola csak tanít és nem nevel, hogy az értelemszerűen van tokiutással, míg a növendék kedélyvilágának irányítását figyelme kívül hagyja. Az a vád is hangzik az iskola ellen, hogy az ideggyongoság főfészke és szülőhelye. valamint az is, hogy az iskola nem nyújt elég teret a tanuló egyéni hajlamainak az érvényesülésére. Utilitaristikus szempontból meg azzal támadják főképpen a középiskolát, hogy sok olyat tanít, amit nem lehet a gyakorlati életben értékesíteni, aminek nem lehet hasznát venni a mint ilyen feleslegesen ballaszt, mely nyugózi és nem emel.

Az iskola ezekkel szemben azt panaszolja, hogy sok szülői ház a helyett, hogy az iskola érdekeit támogató és elősegítő, sokszor éppen korlátozó törekvéseinek és intencióinak. Sok szülő itélte elfoglalt igazgatóra épített igazgálatlan. Sok szülő nem látja gyermekének tehetőségét és szorgalom hiányát, sőt csodálkozik, hogy a tanár nem veszik észre, mily tehetős és ámbiciózus a gyermek; sok szülő az iskola eljárásának következetességében és szigorában csak üdöztést lát gyermekével szemben és nem látja be, hogy ép ez szükséges gyermeke boldogulhatása céljából. Ha egy tanuló derékasan megfelel a követelményeknek, akkor az nem az iskola érdeme, hanem a szülői házból hozott veleszületett tehetsége; ha ellenben a tanuló haladást nem tesz, ha egyáltalán képtelen a magasabb ismeretek elsajátítására, akkor csak az iskola, a tanterv, a módszer, a tanár a hibás. Hány szülő van olyan is, akik az iskolát, a tanárt kicsinyítőleg kritizálják, leszólják, neveltségessé toszik tanulógyermekük jelenlétében. Pedig meggondolhatnák, hogy amikor az iskola és tanár tekintélyen akarnak cserélni, sokkal többet ártnak hiszékeny lelkű tanulógyermeküknek.

Téves az az állítás is, hogy a szülői ház feladata a nevelés, az iskoláé pedig a tanítás és oktatás. Nevelés elképzelhetetlen oktatás nélkül és az oktatás módos és eredménytelen nevelés nélkül. A szülő az oktatás és nevelés feladatán kívül kell, hogy ismereteket és ismeretszerzésre is tanítsa gyermekét és az iskola hatáskörében a maga didak-

tikus eszközökkel a nevelés érdekeinek a szolgálataiba is szegődjék.

Igy tehát a cél közössége mellett — hisz iskola és család egy célűt tűz ki maga elé; az ifjú nemzedék haladásának biztosítását, nevelésének irányítását célozzák — wog van a látészolagos és tényleges ellentét a felfogásban, az eszközök alkalmazásában és az olvok gyakorlatában.

Azt hiszem, hogy azon itt-ott mutatkozó ellentétek és kölcsönös szemrehányások megszüntetésének, a tényleges vagy látészolagos bajok orvoslásának első feltétele az: kipuhatolni mi az oka mind eukok.

A tanárok és szülők speciális hibáiban és hiányaiban rejlik-e az oka, vagy pedig az iskola és család körön kívül eső körülményekben? Ugy vélem, a főok az, hogy az iskola és a család ritkábban érintkeznek egymással, mint a mennyire az kívánatos lenne és ez az érintkezés is csak hivatalos jellegű egyes aprócska és konkrét esetből kifolyólag; így különösen akkor, amikor a szülők az ellenőrző és osztályozó konferenciák eredményéről értesülnek. Ezen érintkezések korántsem alkalmasak arra, hogy iskola és család jobban megismerjék és megértse egymást a kölcsönös megismerés és megértés révén jobban simulva egymáshoz, módot nyerve érdemlegesebb és behatóbb eszmecsere oly kérdéseket illetően, amelyek egy az iskolát, mint a családát közösen érintik. Célszerűnek mutatkozik, hogy a szülő mélyebb bepillantást nyerjen az iskola munkájának műhelyébe; vegyen tudomást arról, hogy a tanárt milyen elvek és eszmék vezérik tanítványai irányításában és vezetésében; győződjenek meg arról, mily módon igyekszik a gondozására bízott ifjuság lelket nosos tartalommal megtölteni, jellemet fejleszteni és akaratát megdedzeni az élet küzdelmeire.

Vizsgál az iskolára nézve kívánatos, hogy a szülő szájából tudja meg, hogy mikép igyekszik az a családkörében az iskola munkáját kiegészíteni és támogatni. Ellenőrizi-e és hogyan gyermeke házi feladatait és leckéit, mikép tud reá hatni erkölcsi vétség esetén, miképen foglalkozik, mikép tud férközni gyermeko szívéhez és lelkéhez. Azon van e, hogy gyermeke az iskola törvényeit szigoruan betartsa, tanárait tisztelje, tanításait s utbaigatásait magára nézve áldásosoknak és üdvöskönek tekintse.

Nyerjen a tanár is betekintést a szülőknek gondolkodásába abban az irányban, mily módon gondolja gyermekének nevelését logizéltudatosabban és a gyermek egyéniségének legmegfelelőbben befolyásolhatni. Attól sem zárkozik ol az iskola, hogy a ca-

lád az ő részéről oetleg észlolt valamelyes bajra vagy hibára és arra rámutasson, mily eszköz segítségével véli azt orvosolhatónak.

Ilyetohát iskola és család egymáshoz közelebb jutva, egymást jobban megértse és a közös cél elérésében harmonikusabban közreműködössenek és kezot foghassanak, legjobb módnak a szülői értékozletek felfogása. Ez a legbiztosabb út, amelyen haladva az egymást kiegészítő tényezők törekvései mindig párhuzamos vonalban maradhatnak. Ez a legbiztosabb út arra, hogy a nevelő munka jobban simuljon az élet szükségleteibe.

Hol, mikor, mely alkalommal jöjjenek össze iskola és család közös érdekeik megbeszélésére és milyen körben folyanak azok lo, milyen szempontok legyenek mérvadóak? Az egyes intézetek igazgatói, szüvesek lesznek e közleményben foglaltakra való hivatkozással külön meghívók után az egyes növendékek szüleit ily közös értekozletre meghívni annak a jelzésével, hogy mi lesz előreláthatólag ennek teendője és napirendje. Gondoskodás lesz téve arról, hogy valamelyik tanár így-ugy az iskola munkáját, mint a szülő ebbeli közreműködését érintő pedagógiai kérdésekről értekezze. A témához fűződik majd eszmecsere tanárok és szülők részéről egyaránt; kiki elmondhatja a szóban forgó közérkökű tételt illetően a maga nézetét és felfogását; kiki javaslatot tehet osetleges bajok és fogyatközök orvoslásának mikéntjére nézve. A vita természetes csak úgy lesz megtermékenyítő és gyümölcsöző, ha mindkét fél a kellő tárgyilagossággal hangján szól a dologhoz és azt nemcsak felszínesen tárgyalja, hanem mélyebb medret igyekszik ásni a gondolatok kicserélésének.

Ily eszmecserebizonyára hozzá fog járulni a szülői pedagogiai művelődéséhez és a tanárk tanítási és nevelési praxisának mélyítéséhez. Ha tehát család és iskola így megértve egymást kölcsönös megbecsülésrel, harmonikusan működnek majd közre; ha még árnyékát is kerülük az egymás tekintélye csorbításának; ha a házi fegyelem szentesíti a legjobb akaratú nyújtott iskolai intét és oktatást; ha — midőn munkásságát és erkölcsiéget sürget az egyik, így például a kívánt ráhatással segédkezik a másik: az végeredményben csak a serdülő nemzedék javára, lelke értelmi, érzelmi és jellemi erőinek intenzívabb fejlesztésére fog szolgálni. — Nyilvánvaló, hogy ezen dolog méltó arra, hogy róla elmélkedjünk, hogy érdekében vállaltva munkálkodjunk és az óhajtott sikert biztosítsuk.

Alkalmas s idevágó tételek, amelyeket meg-

harminczadok, bányák jövedelmei évek hosszú során le voltak kötve. A kincstár kongott az ürességtől, éppen ezért a legkönnyesebb eszközök alkalmaztatnak a pénzszerszésnél.

II. Mátyás alatt az 1608 iki országgyűlés nem tiltakozott az ellen, hogy idegen pénzzel lassák el a magyar koronához tartozó várakat, sőt pénzügyi tekintetben az eddigi állapot fontartását kérte.

A pénzügyek rendezése azonban élénken foglalkoztatta a rendeket és a pénzügyi igazgatás önállóságára törekedtek. A rendek célja az volt, hogy az ország összes jövedelmeinek kezelője és védelmezője a királyi kincstartó legyen s ezzel a pénzügyek önállósítsanak. Az 1608-iki országgyűlés koinonázás előtti V. cikklo kimondotta, hogy a magyar közjövödelmekbe idegen nemzettek ne ártsák megükot és hogy a hazai pénzügy semmibe sincs alárendelve az osztrák vagy a birodalmi kamarának. Azonban Mátyásnak semmi gondja nem volt e törvény végrehajtására hanem ellenkezőleg meg hagyja Nyitra megyének, hogy beszedvén a dica pénzt, az alispán, vagy valamely nemes társaságában küldje fel Bécsbe számadásra. Az 1609-iki országgyűlés sérelmes pontjai közt kiváló helyet foglal el az a kérdés, hogy az ország összes jövedelmét a kincstartó kezelje. Az udvarnak nem volt az ellen kifogása, csak azt kívánata, hogy megmaradjon az udvari kamara felelőssége. Ez ellen a rendek tiltakoztak a XXI-ik törvénycikkben. Azonban ezen törvény ép ugy kevésbé érvényesült mint az előbbi. Így esett meg, hogy a magyar kamara alárendeltje maradt az udvari kamarának. Az országgyűlés kivetette a dicat, de nem oly összegben amint azt a királyi propositiók követelték, hanem minden porta után 3 forintot szavaztak meg a végvárak költségeire. Azoukivül a korona őrzése, a követések s az országháznak költségeire minden porta után még egy negyedik forintot ajánlottak meg. A porták összeaszánlalták, négy jobbbgy házat vagy tizenkét zwellér házat számítottak egy-egy portára és így vetették ki az adót.

Szlávonía is a hódolt porták az adó felét fizették. A király három évre kívánata az adó megaszavazását, a rendek 1609-ben csak két évre ajánlották meg. A visszélések napi renden voltak, és nemcsak a dica jövedelmét csorbították, hanem a tized és

harminczad jövedelmét is. Vizsgál megeseit, hogy a dézsmák és a harminczadosok is sanjargatták a népot. A dica, tized és harminczad adót igen nagy részben a nem nemos és a jobbágysság fizette. A jobbgy a pénz mellett még munkát is tott az államnak, de ez a teher is sokszor pénzzel lett megváltva.

Báthory Gábor uralkodása alatt meggyűlt a rendekok baja az aló-ausztriai kamarával. A pénzügyi bajok orvoslása nagyban foglalkoztatta a királyt és rendeket. A harminczadok rendezésének szükségossége napirendő tűzetett. A szabad kereskedelmet gátló vagy elmozdító rendszabályok nem igen kerültek a törvényhozás elé. 1609-ben az udvari kamara eltiltotta a lengyelssó bevitelét Magyarországra, a beföldi só koletének érdekében. Ezenkívül 1610-ben a király megtiltotta a gabona és bor kivitelét, melyely olcsó gabonát akart szerezni a végboliek számára. De nem vette számba, hogy a duánatuliak a határészli osztrák tartományokban, gabonát söt, vasat, fagyut és fűszort vásároltak s így mindkét részt súlytotta. Pénzt azonban így sem birt előteremteni. Ez volt az akkori viszonyok sarkolatos baja. Sem a felsőmagyarországi sem pedig a pozsonyi kamara nem birta fedezni a hatósága alá tartozó vidékek költségeit. A búsági végvárakra, a kanissai várakra nem volt fedezet a magyar királysság költségvetésében. Ily helyzetben a végboliek fizetése csaknem teljesen elmaradt. A mit fizettek annak is egy részét pénzben, egy részét borban, vagy buzában kapták meg. És gyakran megeseit, hogy a buzát és bort kétszeres áron számították a vitelő népnek. Nem ritkán posztolt s azt is az a zold törlesztésére, de sokszor az is elmaradt. Ezen állapot szülo a „se pénz se posztó” szollás módot. A király eme nyomasztó pénzügyi bajokon az adóemelésel akart segíteni. Azt kívánata, hogy a rendek füstönként, vagyis házak szerint ajánlják meg az adót. Minden ház után három forintot kívánt, a földes uraktól pedig másfélot és pedig három évre. A rendek azonban az 1609-iki adónál maradtak s azt is az 1613. évben csak egy évre ajánlották meg füstönként 3 forintban. Ezeu kívül megaszavaztak még a korona őrzésre portánként egy-egy forintot. A jelentékeny adó hátrálékok behajtásával egy bizottság foglalkozott, mely 1609 iki országgyűlés óta a rovók és más tisztviselők számadásait volt hivatva átvizsgálni. Ezen kívül

gondoskodtak a rendek, hogy a végvárak jókarban tartására szükséges ingyen munkák is pontosan kiszolgáltatassanak és négy porta egy szekeret és négy szolgát adjon hat napra. A váraktól távol eső megyék pénzen váltották meg e munkát. A váltásg behajtása sokféle visszélésekkel járt. Így annak megvizsgálására bizottság küldetett ki, mely megállapította, hogy több vármege 1610 és 1611. években 1646 forintot tartozott. Liptó megye hátráléka onnan származott, hogy az alispán, a szolgabírák a váltásg pénzéből a maguk fizetésére 88 forintot tartottak meg. Ezek látára a rendek az ingyen munkákról szóló törvénycikkben eltiltották a megyei tisztviselőket attól, hogy váltásg pénzt használjanak fel fizetésük fedezésére.

Allig hogy az erdélyi rendek bucsut voltak a távozó Báthory Gábertól, Bethlen Gábert választották fojedelomé. Most már a pénzügyi kérdések a rendeket mindenek előtt közgyi szempontból kezdték érdekelni. Ujra sürgették az udvari kamarától független kir. kincstartó kinevezését, de ép oly eredménytelenül mint Báthory idejében. A harminczadosok idogen nemzetisége is bántotta a rendeket, mert német származásuk lévén, megvetették az ország törvényeit. Ezeu panasz kövotkezében az 1618: XVIII. t.-cikk kimondja, hogy a harminczadosok magyarok legyenek, akik visszéléseikert a megye bírósága előtt tartoznak felelni. A rendek arra törekedtek, mentől kevésbé nyomja őket a közterhekben való részvétel. A kormány ellenben panaszkozott, hogy a nemcek kiváltságaik révén megkárosítják a királyi jövedelmét. Ugyaníly ellentét volt a rendek s kormány között az adó hátrálékok miatt. A kamara némely megyében az alispánok vagyonából akarta megvenni a megyék hátrálékait, sőt a csehországi vállalat költségeire szánt adó hátrálékot is követelte, noha az adót a megyék önkényesen vállalták magukra. A XVI. t.-cikk előegdi a csehországi vállalatra követelt adót és meg tiltja az alispánok jószágainak a felfoglalását. A rendek azonban maguk is beláták, hogy 1613-ban egy évre megaszavazott három forint portai adó nagyon kevés a végvárak költségeire. A király kérte a rendeket szavazának meg a következő országgyűlésig portánként 6 forint adót, a földes urak pedig misfél forintot fizessenek. Továbbá kérte a rendeket szüntessék meg

vitásra ki lehetne tűzni, az alábbiak: A házi feladatok ellenőrzése; A fegyelmezés és büntetés a szülői házbán; A tanulmányi kirándulások; Mit tehet a szülői ház arra nézve, hogy a tanuló házi olvasása kellő módon kiegészítse az iskolai nevelés munkáját? Mikép támogathatja a szülői ház a természetudományi oktatást? A csak délelőtt egyhuzamban folyó, avagy a délelőtre egy-egy alkalmas órszót tanítás előnyösebb-e a tanulóknak és szülőkre? Mikép mozdítható elő a tanuló öntevékenysége? A felületes társalgása a gyermekek előtt vagy azokkal, stb. Egy szülő is felvethető egy-egy alkalmas kérdést megfigyelési és tapasztalati tárházából, illetőleg tárgyalhatná azt így pl. ilyen tartalom: Mily befolyással van az iskola a gyermek erkölcsére, vallásos felfogására, és érzületére? stb.

Ezekben kívántam a „Szülői értekezletek” mielőttét körülvonalmazni.

Talál-e majd visszhangra?

Sikerül-e majd a szülők és tanügyi barátok érdeklődését felkelteni, sikerül-e az eszme megpendítésével a közvéleményben bárcsak egy kis hullámgyűrűt vinni?

Lehetetlen, hogy ily kérdés közömböséggel találkozzék csak! Hisz a szülők legfeljebb kincséről, gyermekükről van szó; arról a kincsről, melynek érdekében kell gondni a sáfárkodni az iskolának első és kizárólagos feladata és kötelessége. A nemzeti kulturának szellemi tőkéről van szó, amely, hogy könnyelműen el ne fecséreltessék, hanem a jövőben bő kamatot bajtson, nemsincs az iskolának és családnak, hanem a nemzet egyetemének kell, hogy féltő szeretettel őriztő klenodiuma legyen. A kulturális munka értékében való hit az iskola és a művelt család bivatásának és feladatának végső postulatuma. Iskola és család egyesüljön tehát a magasabb cél szolgálatában; igyekezzenek azt biztosítani karöltve, harmonikusan, nem mint két ellentétes érdektörök egymást meg nem értő képviselői, hanem mint frigyársak ugyanazon lobogó alatt.

Nosz Gusztáv.

HIREK.

Székeludvarhely, Április 5.

Mégegyszer a vidéki városokról.

Magyarországon a politika mindent abszorbeál. Országos érdekű és sürgős megoldásra váró kérdések elintézését a kormány minden jóakarata a közvélemény és a sajtó sürgető szava dacára egészen elgátlott politikai állapotaink teszik lehetetlenné.

azt, hogy a földes urak hajtsák be alattvalóiktól az adót és éveken át úgy használják, mintha a maguk pénze volna. A rendek nem teljesítették ugyan a király minden kívánságát, de mégis elég bőkezűek voltak jobbágyok rovására. 1620-ban három forint portai adót szavaztak meg két évre, és ezen fölül a törökkel való dipomatiai tárgyalások költségeire két forintot minden porta után. Ferdinándnak koronázási ajándékkul egy forintot, a korona őrzésére két évre ugyannyit, ezen kívül a következő országgyűlésig évenként ötven denárt, végül az ország számára való dipomatiai tárgyalások költségeire egy évre hatvan denárt. De a java most következett. A rendek minden portára tizenkét forint dícat vetettek ki, melynek felét a földes urak tartoztak fizetni. Ezen adó fizetésére nézve az országgyűlés megszüntette a szokásos kivételeket. A jobbágyokra kivetett 6 forint első felét pünkösztig kellett volna behajtani, de ha a besztörcebéányai országgyűlés véget vet a háborúnak, az egész adó elesik. A kaszai tanácskozás megváltoztatta a pozsonyi határozatot. Bothlen tanácsossai a dícat fizetés első határául virág vasárnapját tűzték ki s elrendelték, hogy a földes urak 3 forintot, alattvalóik helyett pedig négy és fél forintot fizessenek. Az országgyűlés kemény büntetést szabott azokra, kik az ingyen munka váltáságot, mely portáknak másfél forintba volt megállapítva, a maguk hasznárá fordítják. A rendeket igen érdekelték azok a gazdasági zavarok is, melyeket a különböző nemű s értékű pénzek forgalma okozott az országban, mert a pénzek megrontása és hamisítása akkor Magyarországon is divat volt, ezenkívül a szomszédos országok a magyar pénzt értékének meg nem felelő alacsony árfolyamot fogadják el. A besztörcebéányai országgyűlés elhatározta, hogy a jobbágyok fizessék meg az 1620-ra megszavazott tizenkét forintos dícat felét és több adóval ne tartozzanak. A földes urak a hat forint helyett tizenhatot fizessenek és ne merjék az adót jobbágyaikon megvinni. A pénzügyek az országgyűléseket állandóan foglal-

Legtöbb esetben azután valami világra szóló szenzáció, botrány, valamely pártját rikkító deliktum adja meg a lókést olyan közérdekű feladatok megoldására, amelyek szinte kiáltanak már évtizedek óta a rendezés után.

Ott van, hogy egy-két oktatás pécútt hozunk föl állításuk illusztrálására, a dános rablójelkosságot, melynek vérlázítóbb gaztettet az utolsó évtizedünk krónikáiban nem találunk. Kóbor cigányok a tettesei ennek a rablójelkosságnak, amely újra föl-színre vetette a cigányügy rendezését.

A sajtó egyértelműleg követelte ennek a kérdésnek civilizált államhoz méltó és gyökeres megoldását; merült is föl plánum quántum satis, s mindössze annyit történt, hogy egyik délvidéki vármegye alispánját, aki a főispánjával konfliktusba került, megtették politikából a cigányügy kormánybiztosának.

Azóta újra vigan garázdálkodnak a kóbor cigányok szerte a hazában.

A közlegeti és körorvosok harmincz esztendő óta sürgötik nyomorúságos helyzetük javítását, meghalásra is kevés fizesítésük fölemelését, a pesti orvosi sztrájkjal való fenyegetésnek kellett bekövetkezni, hogy végre valahára ezt a kérdést is a sürgős megoldásra váró ügyek sorába fölvezték az illetékes körök.

Most meg a Jeruzsálemmel kapcsolatban omlaggettnei szokott és hagymájáról méltán híres Makó városa ad aktualitást a vidéki városok és az állam között való viszony feszegetésének és rendezésének.

Mert bizony nem lokális szenzáció, de európai botrány volt az, hogy a mult hó 1-én egy népes, jómódu nép lakta város, nem tudta tisztviselőit és nagyszámu munkáit kifizetni és napokig kellett várni az illetőknek, míg koeserveen megszoigált fizetéseikhez hozzájuthattak.

Hát bizony a vidéki városok helyzetéről igazán — difficile satyram est non scribere. Azt elismeri mindenki, hogy a magyar állam jövője, fejlődése, je részben a vidéki városok lakosságának a jólététől, megélkedésétől függ. Az erős, gazdag, művelt magyar városi polgárság, a részben kipuazult, részben az állami és törvényhatósági tisztviselői állásokba menekült a régi magyar középosztály, a középbirtokos osztály utóda van hivatva a magyarság erjét hatalmát emelni, a nemzeti állam kiépítésének munkájából az oroszlanrészt kivenni.

Tehát az országos politikának, úgy az országgyűlés törvényhozó munkájának, oda kell irányulnia, hogy a magyar vidéki városok fejlődésére az anyagi eszközök azoznak rendelkezésére bocsáttassanak.

És mit mutat a mindennapi tapasztalás? Azt, hogy a vidéki városok mostoha gyermekei voltak a multban a hazának; az országos politika, a kormányok működése nem segítette a vidéki városokat fejlődésükben, sőt sok tekintetben e fejlődést megakasztotta.

Évtizedek óta hangzik a jogos panasz, hogy a vidéki városok tehetetlen, siralmas financiai viszonyok között vannak.

Tisztviselőink alig hogy koldusalamizánát tudnak juttatni a közegészségügyi, közgazdasági, közművelődési feladatok teljesítésére, igényeik kielégítésére, bár a lakosság adózó tehetőségét a végsőkig kimerítették, elegendő anyagi eszközök nincsenek.

Modern egészségügyi berendezésről, vízvezetékéről, csatornázásról, színházakról a legtöbb vidéki városban szó sincsen s mégis 50, 60, 100 százalék a város pótdója. A miénknek 73.

S hiába emelik föl kérő szavukat a vidéki városok e lehetetlen állapot miatt, hiába mutatják ki, hogy jövedelmeik jó nagy részt az állami közgazdasági teendőinek elvégzése emészti föl, még mindig nem tudták elérni azt, hogy a magyar állam, miként azt a vármegyei törvényhatóságoknál tette és teszi, a vidéki városokat is részesítse az állami közgazdasági közvetítésével járó munkájukért és kiadásaiért megfelelő kárpótlásban, ugynevezett állami javadalmazásban.

A vidéki városok egészségügyi, közoktatási, közbiztonsági, állami adóbehajtási, stb. kiadásai egy vidéki városban ezreke ragnak s ha e kiadásokat az állam megtérítendő, úgy a városok jobban fizetnének tisztviselőiket és városfejlesztési törekvéseik megvalósítására fordíthatnák saját jövedelmeik nagy részét, amellet azután még a városi pótdók is kevesbednének.

A városrendezési törvénynek végre valahára el kell készülnie, a törvényhozásnak és kormányának a vidéki városokat a mai nyomorúságos helyzetükből ki kell emelnie a megadni nekik a módot s az anyagi eszközöket a fejlődésre, közérdekű feladataik akadálytalan teljesítésére.

A sok üres ígéretetés, a városok anyagi kárpótlásának a halogatása után végre cselekedni is kell valamit, mert vidéki városaink egyike-másika mostani helyzetében könnyen csdbe kerülhet. Egy kis jóakarattal, egy kis áldozatkészséggel, egy egészséges alapokra fektetett új városi törvénnyel még nem késő a bajt orvosolni.

Eljegyzés. Constantinescu Viktor kir. törvényeszi jegyző, eljegyzte Reisenauer Hedvig kisasszonyt, Reisenauer Vilmos és neje kedves leányát.

Házasság. Farkas Samu székelkereszturi koreskedő f. hó 5-ikén tartja esküvőjét Mandola Janka kisasszonnyal, Kolozsvárt. — Csépi Endre f. hó 20-ikán tartja esküvőjét Daróczy Ilonka kisasszonnyal, Özv. Daróczy Józsefné kedves leányával Székeludvarhelyt.

Az agyagfalvi emlékoszlop alapja javára. P. György József záradékonk irtól 40 korona 37 fillért, mint a 29 ikén rendezett hazafisi emlékönepegy jövedelmének felerészét, vettünk, mely összegot rendeltetésű helyére juttattuk.

Áthelyezés és kinevezés. A király Gyarmathy Ferenc nagysinkai járásbírónak törvényszéki bírói minőségben a székeludvarhelyi törvényezékekhez saját kérelmére leuudó áthelyozését megeogedte. A marosvásárhelyi itélőtábla elnöke Enyedi Róbert székeludvarhelyi törvényszéki díjtalan joggyakorokot a marosvásárhelyi itélőtábla kerületébe díjas joggyakorokká nevezte ki.

A gyermekvédő telep bizottság elhatározta, hogy a székeludvarhelyi telepen elhelyezett elhagyott gyermekek nevelését, tartását, gondozását tápszüloknél a telepbizottság tagjaival ellenőrzeti, hogy ezáltal a gyermekek nevelése és kellő gondozása biztosítottassék s azon tápszüloktől, kik az elhagyott gyermekekkel rosszul bánuauak, a gyermekek elvettessenek a jó helyekre helyeztessenek el. Enuél fogva az 1908. évi április havi ellenőrzésre Özv. Szabady Ferencné, Steinbury Ottóné és Sándor Mózes. Május havára Nagy Sámuelné, Gotthard Jánosné és Molnár Károly. Junius havára Sándor Mózesné, Madarász Veronika és Gönczi Lajos. Julius havára Kassay Andrásné, Spangyir Pálné és Tamás Albert. Augusztus havára Becsek Aladárné, Doros Györgyné és Vajda Ferencz. Szeptember havára Felegyházi Antalné és Dr. Solymossy Lajos. Október havára Szabady Ferencné, Soó Gáspár és Gyerkes Mária.

November havára *Steinburg Ottó* és *Kertész Albert*. December havára *Embery Árpád*, *Becsák Aladár* és *Gyerkes Mihály* küldtek ki. A gyermekvédő telephizottság tagjai a látogatásoknál észlelt tapasztalatokat és olyan bajokat, melyek a gyermekekro nézve hátrányosak, szívukkedjenek bejelenteni vagy az állami gyermekmehely igazgatóságához Kolozávárra, vagy a helyi telep orvosnak Dr. *Görgényi Károlynak* vagy pedig a városi árvaazéknak, hogy az esetleges szilkaéges intézkedések a gyermekek érdekében megtéessenek.

Apáthy Gyula meghalt. Egy jó ember halálát siratjuk; meghatottsággal vettük a hírt, hogy a székhelykoreszturi kir. járásbírósság vezetője, nagy-tóti *Apáthy Gyula* kir. táblai bíró, f. hó 3-án 64 éves korában megvált az élet küzdelmeitől. Apáthy Gyulát minden ismerőse csak tisztelni, bocsólni és szeretni tudta; azok közül való volt, kik sokkal kevesebbet mutatnak, mint a monyit érnek; puritán jellemű, jó készülségű, erős titólú, igazságos ember és szorgalmas hivatalnok volt s a kötelesegerzet szerénységgel párosult benne. A munkában keresett szórakozást s találta fáradozása jutalmát. Hirtelen halála meglepett minket, mert csak nemrég láttuk őt a megye közgyűlésén, melynek színtén tevékeny tagja volt. Halálát kitorjadt rokonságán kívül, neje: *Jakabházy Piroska*, valamint gyermekei: *Piroska Koszta Gábor* kir. közjegyzőné, *Gyula* és *Árpád* ügyvédek, *László* szolgabíró és *Zoltán* ügyvédjelölt, továbbá az elhunyt testvére Apáthy Péter főispán siratják. Temetése ma délután 2 órakor lesz.

Köszönöt. A helybeli unitárius egyházközség által március 24-én rendezett játékonnyelzú hangverseny jövedelemhoz utólag hozzájárultak: *Kovács Dániel* 5 K., *Ferenczi Lajos* (F. Rákos) 4 K., *Dr. Paál Árpád* és *Jakab Miklósné* 3-3 K., *Sebessy János* 2 K. Együtt 17 K., mely összeggel az ostélyi tiszta jövedelme 533 K. 80 fillérre emelkedett. Fogadják a nemis szívű adakozók az egyházközség hálás köszönötét.

Lelkigyakorlatok. A róm. kath. főgimnáziumban a rendes évi lelkiigyakorlatok az idén márcz. hó 28-án kezdődtek és ápril hó 1-én értok véget. A tanulóiúság két csoportra osztva végezte a lelki-gyakorlatokat. A IV—VIII. oszt. tanulóinak a szont beszédeket *P. Farga István* jészuita atya tartotta; az I—III. oszt. tanulóinak pedig *Oláh Dániel* kadicfalvi plebános. — Ezen lelki-gyakorlatokkal majdnem egy időben *Mikes János* gróf főesperes a leányoknak, asszonyoknak és felnött férfiaknak is tartott szentbeszédeket. Ezen beszédeket, melyeket mind a három csoportban ugyan azamo-an hallgattak végig, *P. Trifán Leonárd* kolozsvári Szent-Ferenczre di házfőnök tartotta.

A Korcsolya-egylet választmánya ma délelött 10 órakor az egyleti titkár irodájában ülést tart. **Unitárius Szószék.** Az unitárius lelkeszkör kiadásában és *Deák Miklós*, *Vári Albert* és *Balázs András* szerkesztésében megjelenő Unitárius Szószék 3 ik évfolyamának 2-ik száma a uspokban hagyta el a sajtót. A füzet tartalma a következő: *Györfi Ferencz* lelkész 1853—1901. (*Deák Miklós*). *Jézus a diadalton* (néhai *Györfi Ferencz*). Az igazság kiragad a balálból (néhai *Mózes András*). Ne féljete azoktól, akik csak a testet ölik meg (néhai *Györfi Ferencz*). Munkásság (néhai *Györfi Ferencz*). A valóság használta (néhai *Györfi Ferencz*). *Jézus követése* (néhai *Györfi Ferencz*). Lelkesülés (néhai *Györfi Ferencz*). Urvasorai beszéd (*Ürmösy József*). Urvasorai beszéd (*Ürmösy József*). Esketési beszéd (*Dr. Boros György*). Keresztelái beszéd (*Deák Miklós*). Halotti ima (*Kovács Imre*).

Adomány a Tanszermuzeumnak. Felkérteünk a következő sorok közlésére: Az udvarhelyvármegyei tanítóegylet népiskolai tanszermuzeuma részére a *szegeárdi országos selyemtenyészési felügyelőség* a szederfatermelésre és a selyemtenyészésre vonatkozó 2 drb p'eh- és 2 drb papír-falitáblát, 50 dkgr. első minőségű selyembubót és 2 tekeres font selymet s a *Rösler és Gábor* helybeli vaskereskedő-czég 4 drb kíméretű gazdasági (kértészeti) eszközt ajándékozott. Fogadják az adakozók ezen adományukért a Tanszermuzeum nevében köszönötetemet. *Chalupka Rezső* ügyvez. osztályelnök.

Szent Antal estély. A ma, vasárnap rendezendő Szent Antal estély mősora a következő. 1. Ének Szent Antalhoz, éneklí Szabó Antal róm. kath. kántor. 2. Kigyó, vigjáték. Közremöködök *Hirgitta Bea*, *Papp Irénko*, *Dolny Etuska*, *Göllner Béla* és *Emilke*, *Németh Ernő* Nosz Géza. 3. Énekel *Papp Irma*. 4. Szabad előadást tart *Trefán Lénárd* kolozs-

vári szent-frenczrendi zárdafőnök. 5. Énekel a női énekkar. 6. Szavall *Flórián Margit*. 7. Ének duet. Előadják *Bálint József* és *Pálmái Sándor*. Az estély kezdete este 7 órakor. Rendezők: *Özv. Gonda Jenő* elnök, *Szabó Antal*, *Szentpétery Ferencz*né, *Zimny Ferencz*né.

A márcziusi nagy nap emlékeztetőre a szont Ferenczrendiek vezetése alatt álló róm. kath. elemi iskola a mult vasárnap este sikerült ünnepejt rendezett. A Budapest-szálló szintormét zsufoláig megtöltö közönséget a *P. Máthá Özséb* által összeállított „1848. márcz. 14., 15 és a szabadságharc” című darab, ugyszintén a övevédek ének és szavallat számai a logjobb hangulatban elszórakoztatták, és tanúságot tettek arról, hogy a szorzos tanítók növendékeik előrehaladásán milyen buzgón, odaadóan munkálkodnak. Az estély jövedelméről a következő elszámolás tettük: A róm. kath. elemi iskola által márczius 29-én megtartott emlékünepején összes bevétel volt 154 korona, kiadás pedig 77 kor. 26 fillér; a tiszta jövedelem 80 K 77 fillér. 40 K jutott az agyagfalvi emlék jávára és ugyanannyi a szegény tanuló részére. Felülizottok: *Dr. Csaczkásy Ignác* 3 kor., *Solyomssy Endre* 1 kor. 20 fillér, *Özv. Gonda Jenő*né, *Gróf Mikes János* főesperes, *Tamás István* szentkirályi plebános, *Ambrus szemléz* 1—1 kor., *Benedek Béla*, *Kállai Sándor* 40—40 fill., *Pap Lajos* 20 fill., *N. N.* 1 kor. 20 fill., *Latinák Gyula* főmérnök *Vajdahunyadról* 4 kor., kiknek szives adományukért e helyen is hálás köszönötet mond az igazgatóság.

A „Gyermeknap” után. Örömmük s büszkeségünk a „Gyermeknap”, mert ennél szebbet, meghatóbbat még a Nyugatnak ama bizonyos művelt államai sem produkáltak. Van egy nap az esztendőben, mikor az egész ország szive a gyermekekért, a jövő reményiségeért és zálogáért dobog, s már az azután mindegy, hogy ezt az Országos Gyermekvédő Liga kedvesen erőszakos agitálásának szuggerralására cselekedjük. Övé a kezdeményezés dicsősége, miénk legyen a szeretetteljes volókezés, a benső meghatottság érdeme s az a nem kisebb érdem, hogy a Ligát e nemis cselekedetben támogadjuk. Támogadjuk pedig mint társadalom, mert az állambatalom nem tehet mindent, de meg ha ő cselekednék mindent helyettünk, akkor a gyermekvédelem szükségessége nem moone át a köztudatba és a sikere az egyes kormányok kényétől függne. Az állam a gyermekeknek csak testét monti meg, de a lelket nevelni a társadalom van hivatala. A társadalom gyökere segítégsenek elő feltétele az erős szervezkedés, mivel pedig e téron legkiválóbb szerv a Liga, ebből kettő világos. Az, hogy a gyermekvédelemre a Liga van legjobban hivatal, s az, hogy ebben a Ligát a társadalom töle telhelőleg támogassa. Székelyudvarhely város és a vármegye társadalma ezidőszerint még nem tudjuk, hogy milyen mértékben hozott áldozatot az elhagyott gyermekekért, noha úgy tetszik, hogy korántsem olyan mértékben, mint várható lett volna. Ennek oka azonban a politikában keresendő, mely itt teljesen uralja a kedélyeket, s így az volt az okozója annak is, hogy például hólybizottság nem alakult a nyilvános gyűjtések eszközlésére. Azonban, ha a nyilvános perselyek kitétele elmaradt, azt pótolja a városi tanács egy gyűjtőív körzésével, hogy így mindenkinek alkalma legyen a szont célra filléréivel áldozni.

Az anyakönyvi hivatal forgalma. Székelyudvarhely város területű a folyó hó első negyedében született élve 23, halva 1, összesen 24 fiú; leány született 26 élve, 1 halva, összesen 27. Ezeu idő alatt elhalt 38 férfi (ebből idegen 8), 25 nő (idegen 3). Hymen rózsalánczait 10 pár vette fel.

Vesztett eb garázdálkodása. A hét elején egy vesztett kutya tartotta rémületben a város lakóit és nem ok nélkül, amennyiben *Bot Gergely* levélbordó kedves kis iskolásleánykáját arczán meg is sebesítette. A kutyát, aközben még 3—4 mogmart kutyával együtt lobunkózták, a leánykát pedig a pesti Pasteur intézetbe szállították.

x Legnagyobb, legváltozatosabb, legelterjedtebb. Ez a három jelző — könyv kiutalulni — a Pesti Hírlapra vonatkozik, mely legnagyobb terjedelmű, legváltozatosabb napilap. Politikája radikális magyar nemzeti politika s elvei hirdetésében kormánytól és pártoktól teljesen független. De hiszen három évized óta tudja már ezt a nagyszárvan olvasóközsőség s épen azért elég lesz csak annak jelzésre szerzőtökznünk, hogy az új énegyedben két nagy érdekesítő regény fog a Pesti Hírlapban megjelenni; a sport- és szakkrovata lehetőleg még bővebb lesz, az Esti levelek, Szerkesztői ozonok, Kis komédiák és Vegyesek rovata régi kedvence az olvasóközségnek és fő vonzó ereje a lapnak. Aki egész éven át előzetője a lapnak, ha csak negyedévenként vagy havonként fizet is elő, szímet tartat a Pesti Hírlap nagy képes napitára (karácsonyi ajándékul) és kedvezményes áron rendelheti meg a Divat-Szalom

cziú kitandó divatlapot. A Pesti Hírlap előzetési ára negyedévre 7 korona, 2 hóra 4 korona 80 fillér, egy hóra 2 korona 40 fillér. A Divat-Szalommal együtt negyedévre 9 korona. A kiadóhivatal címe: Budapest, V., Váci-körút 78.

KÖZGAZDASÁG.

Méhtenyésztési tanfolyam.

A m kir. földmívelésügyi miniszterium által Marosvásárhelyen a tanítás céljainak megfelelően be rendezett minta-méhesen az ordélyrészi méhtenyésztők számára az 1908. év nyarán időszakai tanfolyamok fognak tartatni és pedig: május hó 3-tól—23-ig földmivese kigazdák, május hó 25-től, június hó 7-ig lelkészek, június hó 14-től—27-ig és július hó 5-től—18-ig bozárólóg néptanítók részére.

Céljuk ezen tanfolyamoknak, hogy az azokon résztvevők a méhtenyésztés gyakorlati, elméleti ismereteit és a kaptárkészítést elsajátítsák, hogy az addigi szokástól eltérőleg okoszerűen és biztos kézzel üzbessék a mezőgazdaság ezen jól jövedelmező mellékágát.

Egy egy tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel s ellátási segélyképen a tanítók, lelkészek naponként és személyenként 3 koronát, a földmivese kigazdák 2 koronát kapnak. Ezekon kívül a távolabbról jövő hallgatók az utiköltségre is nyerneek segélyt.

A résztvevni az adakozók felhivatnak, hogy bélyegmentes kérésüket a *Székhelyföldi miniszteri kirendeltséghez* címezve, a kigazdák községi előjáróság ajánlásával, míg a lelkészek és tanítók feletlen hatóságuk utján közvetlenül a miniszteri kirendeltséghez *Marosvásárhelyre* mielőbb nyujtsák be.

TAVIRATOK.

Budapest, április 4.
(Érk. d. u. 5 ó.)

Országgyűlés.

Képviselőházban Justh elnököl. Brody Ernő Barkóczy ügyben és Zboray Miklós köztisztviselőik lelkiismeretei szabadságának megóvása tárgyában jegyzetek be interpellációkat. Ezután vita nélkül elfogadták gazdasági bizottság javaslatát, mely szerint *Kossuth Lajos* budapesti szobrára 10000 korona adassék képviselőház pénztárából. Házaszályrevizió második pontjához. Szikcsák Ferencz nemzetiségű beszélt, kik több módosítást bead. Szurecsanyi György módosítást benyujt Mérey módosításához. Ház elrendeli módosítás kinyomatását. *Palossy István* szerint javaslat második szakaszát teljesen el lehetne hagyni. Szünet után *Bozóky Árpád* támadja a javaslatot, módosítást ad be, hogy sürgősség feletti csak titkosan lehessen szavazni. Ezután *Goldis László* beszélt második szakasz ellen. A képviselőház miniszter tanácsi termében ma délben *Wekerle* elnökölésével másfél óráig tartó miniszter-tanács volt, hirszerint *Barkóczy* ügyvel volt összefüggésben. *Barabás Béla* országos képviselő vezetésével a képviselőházban Aradról nagyobb küldöttség tisztelgett *Apponyinnál*, átnyujtva, diszpolgárai oklevelet. *Apponyi* válaszában kijelentette a magyar kultúra emelése egyik legfőbb törekvése.

Kiadja: *Becsák D. Fia* könyvnyomdája.

Az egyetlen
igazság.

Az ORBÁN, NAGY és
TAMAS-féle cipők
több elegáncziát köl-
csönöznek.

Egy két szoba, konyha, nyári konyha és pinczéből álló lakás kerttel *Báthory-utca* 8. szám alatt olcsón kiadó.

Sz. 2077—908.

kig.

Hirdetmény.

Közhirre tetetik, miszerint folyó évi **április 11-én** reggel 7 órától délután 1 óráig a Szarkakő alatt barcászati lögyakorlat tartatik, s figyelemztetik a városi közönség, hogy o napon a hely közelében járni tilos.

Székelyudvarhely város tanácsától, 1908. évi márczius 28.

Soó Domokos, h. polgármester.

Sz. 307—908. kj.

Árlejtesési hirdetmény.

Városfalva község képviselőtestülete közhirre teszi, hogy a városfalvi községi iskola és tanítói lak építése, árlejtes útján leendő bérbeadására a versenytárgyalás Városfalva község-házához 1908. évi április hó 12-én d. u 3 órára tüzetik ki.

Kikiáltási ár 15765 K 49 fillér.

Bánatpénzül a kikiáltási ár 5%-a teendő le az árverés megkezdése előtt az előjáróság kezébe.

A tervezet, költségvetés és a feltételek a községi bírónál Városfalván előzőleg bármikor megtekinthetők.

Városfalva, 1908. márczius 30.

Az előjáróság.

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel hozom tudomására a n. é. közönségnek, hogy út év óta fennálló és jó hírnévnek örvendő asztalos üzletemet **Felcete Benjamin** építő mesterrel szövetekezve, a mai kor igényeinek megfelelően kibővítettük és azt

Burghardt Gyula és Társa

első székelyudvarhelyi műasztalos gyára

törvényszéki legbejegyzett cég alatt, ideiglenes helyiség **Kocsuth-u. 24.** sz. alatt, tovább folytatjuk. Egyben biztosítjuk a tisztelt megrendelőinket, hogy a legkényesebb igényeket a legnagyobb pontossággal képesek vagyunk kielégíteni. — Tisztelettel

Burghardt Gyula és Társa

első székelyudvarhelyi műasztalos gyára.

Hirdetmény. Közhirre teszem, hogy a folyó év április 1-től kezdve, fűrésztelepeimen **felvágott bükk tűzifa** kapható, melynek ára, házhoz szállítva, kocsinként **10 korona.** Székelyudvarhely, 1908. évi márczius hó 26.

FÁBIÁN JÓZSEF.

ÚJ SZABÓ-ÜZLET

Van szerencsém a mélyen tisztelt férfi-közönség szives tudomására hozni, hogy 9 és fél év óta fennálló, jó hírnévnek örvendő férfi szabó-üzletemet Dicső-szentmártonból a helyi piacra, Flórián Bogdán ur házába helyeztem át és nyitottam meg. Dús raktárt tartok hazai, ugymint zsolnai és brassói, azoknál valódi angol divatszövetekből. Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat, öltönyök elkészítését szűkeg esetén 48 óra alatt. Jó szabás, kitűnő munka, pontos kiszolgálás által vélem a mélyen tisztelt közönség bizalmát megnyerni. Vidékre mintákat kiválasztás végett szivesen bérmentve küldök. 2—3 megrendelésért megbírása személyesen jövök. Magamat bocsos pártfogásukba ajánlván, maradok teljes tisztelettel:

LÖBL MENDEL férfi-szabó
SZÉKELYUDVARHELY.

Sz. 1339—1908.

szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye székelykereszturi járásában Rugonfalva, Butfalva, Nagykede és Kiskede községekből álló rugonfalvi körjegyzői állás lemondás folytán megüresedett. Ezen állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állásra pályázni óhajtanak, hogy az 1883. évi I. t. cz. 6. § a, illetőleg az 1900. évi XX. t. cz. 3. § ában körülírt minősítéseket s eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hivatalomhoz **folyó évi április hó 28-ikának déli 12 órájáig** annál is inkább adják be, mert a később érkezetteket figyelembe veenni nem fogom.

Az állással járó javadalmazás:

Rendes fizetés	1600—	kor.
Irodai átalány	131-87	"
Napi díj és uti átalány	138—	"
Lakbér	200—	"

A választást folyó évi **április 30-án** délelőtt 11 órakor Rugonfalva község-házánál fogom megtartani.

Székelykeresztur, 1908. márczius 31-én.

Gálffy Kálmán, főszolgabíró

A verseny-szabósághoz!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy

legújabb szabású férfi-öltönyöket

jutatnom éron készítek: ez annál is inkább módomban áll, mivel az úrlövát-szabást a budapesti els szabással intézetben tanultam, miről hiteles okmányom is van. Kézpénzbizetés mellett 36 50 és 60 koronáért a legújabbabb öltönyöket készítem.

Felkérem ezuton a n. é. közönséget, hogy engemet szives pártfogásban részesítsék, és én jutnyos áráimmal és jó munkával törekedni fogok a bizalmat minden tekintetben kiérdemelni. Kiváló tisztelettel:

MARKÓ ISTVÁN URI DVAT-SZABÓ ÉS EGYENRUHA-KÉSZÍTŐ
Kocsuth Lajos utca 9 szám alatt.

Kiadó lakás.

Székelyudvarhely, a Kocsuth-utca 7 sz. alatt épült új emeletes ház emeleti része, mely áll három szép szobából és ahhoz tartozó összes mellékhelyiségekből, f. évi ápril hó 24-től kiadó.

A lakás villanyvilágításra van berendezve, villanyos égőkkel teljesen felszerelve, a szobák kifestve és jó kályhakkal ellátva.

Értekezhetni Dr. Váro Géza ügyvédnél.

A szombatfalvi vámmal szemben, közvetlenül az aszfalt mellett 200—400 kvöl területű **háztelkek** eladók. — Részletes felvilágosítást ad Dr Szöllösi Ödön ügyvéd.

MÜHLE ÁRPÁD

rózsá nagytelepe
TEMESVÁR, Árpád-telep 28.

Ajánlja rózsatenyésztés terén legszébb, legjobbnak bizonyult és a legújabb fajokat tartalmazó rózsamintaválasztékát saját választéka szerint.

Magastörzszű rózsá-koronafácshák

2 éves példányokban, szép koronával, sima törzsűvel és kitűnő gyökérzettel:

I. val.: 5 legszébb rózsá 5 fajban	10 K
II. " 12 " " " " " "	23 "
III. " 25 " " " " " "	48 "
IV. " 50 " " " " " "	90 "
V. " 100 " " " " " "	170 "

Álacsony bokor- vagy törpe-rózsá

jól ágazott dús gyökérzetű és igen erőteljes 2 éves, biztosan megfogalmazó példányok:

I. val.: 5 legszébb bokor-rózsá 5 faj 4 K	
II. " 12 " " " " " "	8 "
III. " 25 " " " " " "	18 "
IV. " 50 " " " " " "	32 "
V. " 100 " " " " " "	60 "

25 koronán felüli megrendeléseknél csomagolás nem számítatik és az ország bármely állomására bérmentve szállítatik.

Dus tartalom, tanulságos, illusztrált **RÓZSÁ KATALÓGUS** kívánatra ingyen és bérmentve.

Fiók-üzlet megnyitás!

Villamos világítás berendezési vállalat

Fazekas Testvérek

segessvári első műszaki berendezési vállalata.

Van szerencsénk tudomására hozni, hogy f. évi április elején a székelyudvarhelyi piacon egy **villamos világítás berendezési fióküzletet** nyitunk és kérjük a t. közönséget saját érdekében, hogy ottlétünket bováni sziveskedjék. Előre is biztosítjuk a **legjobb, pontos, szakértő** és lehetőleg **legolcsóbb** kiszolgálást. Bitorkodunk b. figyelmeb: ajánlván, hogy **dusan felszerelt gyári u. m. saját készítményű csillárokat** nagy választékban raktaron fogunk tartani. — **A nálunk vásárolt csillárok teljesen felszerelve értehetőnek.** Bocsos figyelembe ajtjuk még, ahol a villanyvilágítási vezeték már be van vezetve, szabad-ágában áll mindenkié az égőtestek v. **csillárokat nálunk is bevásárolni, amit teljesen úzenképes állapotba felszerelünk.** Bocsos pártfogást kérve, maradtunk kiváló tisztelettel

FAZEKAS TESTVÉREK Segessvár.